

SAE Nieuwsbrief

SAE nieuws is een uitgave van de Stichting Academisch Erfgoed en verschijnt 3 keer per jaar.

November 2014 | nummer

40

Statsecretaris Sander Dekker bij edit-a-thon, Universiteitsmuseum Utrecht / foto Esther Boeles

Expeditie Wikipedia

Het SAE-project Expeditie Wikipedia loopt op volle kracht. Sandra Fauconnier, Wikipedia in Residence, heeft nu bijna een jaar lang met SAE-leden en het Tropenmuseum samengewerkt om erfgoed over expedities voor een breed publiek toegankelijk te maken via Wikipedia. Wat is er tot nu toe in het project gebeurd?

Academisch erfgoed op Wikipedia

Een selectie van foto's, kaarten, expeditieverslagen en boek-illustraties is geüpload naar Wikimedia Commons, de beeldbank van Wikipedia. Deze beelddonatie omvat onder andere:

- ruim 400 foto's van de Siboga-expeditie, van de Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam;
- Meer dan 200 gedigitaliseerde illustraties uit historische reisverslagen in de Jezuïetencollectie van de Universiteitsbibliotheek Maastricht;
- Ruim 1000 bladzijden aan gedigitaliseerde publicaties van de Bijzondere Collecties van de Universiteitsbibliotheek Utrecht;
- 17 foto's over ruimte-onderzoek en de bouw van een ijshal van de TU Eindhoven.

Het Universiteitsmuseum Utrecht bereidt de donatie voor van een deel van haar gedigitaliseerde collectie. Voor het einde van het project wordt ernaar gestreefd om van iedere deelnemende partner een selectie afbeeldingen op Wikimedia Commons beschikbaar te stellen.

Tot nu toe zijn de afbeeldingen van SAE-partners als illustraties gebruikt in meer dan 200 Wikipedia-artikelen. Sinds begin 2014 zijn deze samen bijna 700.000 keer bekeken.

In oktober en november vonden een aantal edit-a-thons plaats: publieke Wikipedia-schrijfmiddagen om artikelen over expedities op Wikipedia aan te vullen en te verbeteren, en om illustraties aan Wikipedia-lemma's toe te voegen.

Een Wikipediaan in het onderwijs

Sandra Fauconnier heeft Wikipedia-gastcolleges verzorgd bij een aantal collegereeksen bij SAE-leden. In de lente lazen studenten van de Marble-cursus On Expedition (zie ook op pagina 5) ieder een historisch reisverslag uit de Jezuïetenbibliotheek van de universiteit, schreven hierover een bachelorscriptie en minstens één Wikipedia-artikel.

Uiteindelijk hebben de studenten samen bijna 20 Wikipedia-artikelen geschreven en verbeterd. Helen Piel blonk uit met haar Wikipedia-artikel over The Discovery of America, een jeugdboek uit 1781 door Joachim Heinrich Campe. Dit artikel werd op 10 juli uitgelicht op de homepage van de Engelstalige Wikipedia.

In september-oktober begeleidde Sandra een groep studenten van de minor Public History Digitaal aan de Universiteit Utrecht. De studenten schreven Wikipedia-artikelen rond de geologische expedities van de Utrechtse hoogleraren Arthur Wichmann en Louis Rutten, geïllustreerd met gedigitaliseerd erfgoed uit de collecties van het Universiteitsmuseum en de Universiteitsbibliotheek.

Begin 2015 wordt over het project Expeditie Wikipedia een publieks-presentatie georganiseerd. Een (web)applicatie zal de resultaten van het project verzamelen.

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:GLAM/Expedities>

*Sandra Fauconnier,
Wikipedia in Residence SAE/Tropenmuseum*

12 december: edit-a-thon in Leiden

Het Nationaal Museum van Wereldculturen is gastheer van de derde publieke schrijfmiddag van Expeditie Wikipedia, op vrijdag 12 december 2014. Het thema: culturele ontmoetingen via ontdekkingsreizen.

Iedereen is welkom. Info en aanmelden via

<http://bit.ly/wiki.cultuur>

Foto TU Delft, Marcel Krijger

Friesland, boeken en harde knallen!

Eigenlijk zijn dat wel de drie liefdes van Jacob Fokkema, die per 2 december Willem Hendrik Gispen opvolgt als voorzitter van de SAE.

Fokkema is geofysicus, en heeft zijn wetenschappelijke carrière gewijd aan de ondergrond. Deze wordt bestudeerd door geluidsgolven door de grond te sturen. Dat type onderzoek is begonnen met de Ierse geofysicus Robert Mallet, die in 1848 geluidsgolven opwekte door vaatjes buskruit te laten ontploffen en die de terugkerende geluidsgolf registreerde in een bakje met kwik. Dat is toch wel het mooiste wat er is!

Jacob is geboren in Leeuwarden en zijn geboortestreek blijft hij altijd trouw! Hij heeft het gevoel dat hij iets terug moet doen voor Friesland. Hij is voorzitter van de raad van toezicht op de Fryske Akademy, een aan de KNAW gelieerd onderzoeksinstituut over de bevolking, de taal en de cultuur van Friesland. Fokkema is ook nauw betrokken bij de problemen rond de gaswinning in het noorden.

Het Friese heeft zijn persoonlijkheid in zekere mate wel gevormd, in de zin van "doe maar gewoon", maar meer nog is zijn karakter beïnvloed door boeken. Hij bracht uren door in de bibliotheek van de Friese Kanselarij om de prachtige in leer gebonden boeken, met handschoentjes aan, te besnuffelen. Nu liggen bij hem twee dikke pillen op tafel over de geschiedenis van de Universiteit van Franeker.

Hij begon zijn colleges vroeger ook aan de hand van een historisch boek. Het is volgens Fokkema voor de academische vorming van de studenten van groot belang: "elke student moet zijn verleden kennen om de waarde van zijn vak te kunnen waarderen". Daarbij zou het niet aan de persoonlijke belangstelling van de docent overgelaten moeten worden, maar zou het structureel onderdeel moeten zijn van het beleid van een universiteit. "In feite", aldus Fokkema, "moet het college van bestuur het belang normeren door te zeggen: we hebben er zoveel geld voor over; faculteiten hebben andere belangen".

Fokkema neemt het voorzitterschap van de SAE graag op zich. Niet omdat hij tijd over heeft, maar omdat het belangrijk is. Hij is van plan om de collega's te vragen wat ze van de SAE verwachten, maar ook om ze te wijzen op het belang van een historische inbedding van de hedendaagse wetenschap.

Han Heijmans,
manager Library Operations, TU Delft Library

Jaarbijeenkomst van de UKB-commissie Bijzondere Collecties

Datum: donderdag 20 november, van 13:00-17:00 uur
Locatie: Universiteit van Maastricht

Een van de thema's van deze jaarbijeenkomst is de "Conservator 2.0". Aan de rest van het programma wordt nog gewerkt, maar ook daarin zal veel aandacht zijn voor nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de bijzondere collecties. Houd voor het volledige programma <https://bijzonderecollecties.wordpress.com> in de gaten. Aanmelden kan ook via deze website.

(Voorlopig) programma:

- Presentatie Conservator 2.0 door Odin Essers (UB Maastricht)
- Presentatie Bijzondere Collecties beter toegankelijk door Saskia van Bergen (UB Leiden)
- Presentatie WorldShare and Special Collections
- Verslag activiteiten bijzondere collecties en toekomstplannen

Geslaagde Vlaams-Nederlandse tweedaagse

Op 25 en 26 september organiseerde de SAE in samenwerking met het Vlaams interuniversitair platform voor Academisch Erfgoed een conferentie voor iedereen die binnen een universitaire context met collecties werkt. Het werd een intensieve tweedaagse. De eerste dag richtte zich op de vraag hoe we de studenten (nog) beter bij de collecties kunnen betrekken. Naast veel ruimte voor discussie, kwam er ook een aantal praktijkvoorbeelden aan bod. Duidelijk werd onder andere dat voor een succesvolle en structurele formule (die meer behelst dan alleen een keer een rondleiding in het depot) een goede samenwerking met faculteiten/ docenten eigenlijk een voorwaarde is. De ochtend van de tweede dag stond in het teken van collectiebeleid, met onder meer aandacht voor de inventarisatie van het (tamelijk recente) erfgoed van de Universiteit Antwerpen en de TU Eindhoven. Maar er was ook een bijdrage van het MAS Museum aan de Stroom in Antwerpen, waar verschillende musea tot één museum zijn omgesmeed. In een presentatie van Naturalis werd gesproken over de plek van de voormalige universitaire collecties binnen de nieuwe opstelling. Het laatste onderdeel van de conferentie was een brainstorm om te kijken waar de SAE en het Interuniversitair Platform elkaar verder zouden kunnen versterken. De conferentie werd afgesloten met de vraag: volgend jaar weer?

Esther Boeles,
coördinator SAE

Foto Esther Boeles

Exploring Maria Sibylla Merian in de Artis Bibliotheek

De Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam organiseerden van 26 tot 28 mei 2014 een symposium over het leven en werk van Maria Sibylla Merian (1647-1717). De in Frankfurt geboren Merian bestudeerde en beschreef vanaf haar vroege jeugd planten en insecten. Ze specialiseerde zich in de metamorfose van rups naar vlinder die ze met hun voedselplant afbeeldde. Merian wilde de schoonheid van de schepping in het kleinste leven zichtbaar maken. In 1691 kwam ze als alleenstaande vrouw met haar twee dochters naar Amsterdam. Daar publiceerde ze haar belangrijkste werk, gebaseerd op bijna twee jaar onderzoek in Suriname: De metamorfose van de Surinaamse insecten. Haar scherpe observaties combineerde ze met een voorbeeldig kunstenaarschap en een praktische handelsgeest. Haar werk heeft nog veel bewonderaars.

Op het symposium Exploring Maria Sibylla Merian kwamen tachtig wetenschappers uit binnen- en buitenland bijeen in de Artis Bibliotheek. Ze belichtten de betekenis van Merian's werk vanuit verschillende disciplines: kunst- en wetenschapsgeschiedenis, entomologie en botanie. De deskundigen waren uitgenodigd om te discussiëren over de uitkomsten van recent onderzoek en om op de afsluitende workshop een begin te maken met de voorbereidingen van een groot internationaal congres over Maria Sibylla Merian in 2017, ter herdenking van haar 300ste sterfdag.

Het symposium was een succes. De discussies waren levendig en leidden op de slotdag tot een toezegging van vijftien deskundigen om het congres inhoudelijk voor te bereiden, de afspraak om de lezingen digitaal te publiceren én tot de oprichting van The Maria Sibylla Merian Society. Deze vereniging stelt zich tot doel om het onderzoek naar haar leven en werk te stimuleren en om het brede publiek over Merian voor te lichten. De nadruk komt te liggen op de verbanden tussen kunst, wetenschap en handel, omdat die in de tijd waarin Merian leefde zo nauw met elkaar verweven waren.

Voor meer informatie, zie: <http://exploringmerian.wikispaces.com/>

Hans Mulder,
conservator Artis Bibliotheek, Universiteit van Amsterdam

Universiteit Leiden krijgt Asian Library

De Universiteit Leiden krijgt een uniek expertisecentrum op het gebied van Azië. Dit centrum, de Asian Library, omvat en ontsluit zeldzame Azië-collecties en biedt nieuwe mogelijkheden voor onderzoek en onderwijs.

Met de plannen voor de Asian Library toont de Universiteitsbibliotheek de ambitie uit te willen groeien tot hét expertisecentrum voor Azië. Universiteitsbibliothecaris Kurt De Belder verwacht de

Maria Sibylla Merian: Metamorphosis Insectorum Surinamensium (1705), pl. 54, Collectie Artis Bibliotheek

Asian Library, als opbouw bij de Universiteitsbibliotheek, begin 2017 in gebruik te kunnen nemen. Het boekendepot is al begin 2016 beschikbaar.

Unieke collectie

De Azië-collecties in de Asian Library bestaan uit handschriften, blokdrukken, foto's, archieven, brieven, miniaturen en tekeningen, abklaten (afwrijfsels), kaarten en oude gedrukte boeken maar ook geschreven informatie op bamboe, boomschors en palmbloed. Daarnaast ook heel veel digitaal materiaal en ook geluidsfragmenten, muziek, video, film, tv-uitzendingen, kranten, tijdschriften, grijze literatuur, en dergelijke. De collecties zijn afkomstig uit tientallen Aziatische landen en uiteraard ook uit de Westerse wereld.

Nieuwe mogelijkheden

De Asian Library opent nieuwe perspectieven voor studenten, onderzoekers en geïnteresseerden in Azië en is interessant voor vele disciplines. De Belder laat weten dat "De Asian Library zal worden voorzien van state-of-the-art (digitale) faciliteiten die deze kennis-hub ondersteunen. Daarnaast willen we met grootschalige digitaliseringsprojecten deze bijzonder rijke en historische collecties delen met de hele wereld. We willen het ook mogelijk maken dat onderzoekers wereldwijd de kans krijgen om onderzoek te verrichten in de Asian Library en in contact kunnen komen met onderzoekers vanuit de universiteit via een internationaal fellowship programma."

Bijzondere boeken in de Universiteitsbibliotheek Nijmegen

Uitgeversbanden: een korte geschiedenis

Tot het einde van de 18de eeuw kocht een klant in een boekwinkel geen boek zoals we dat nu doen, maar een stapel gevouwen en gedrukte vellen. De koper bepaalde zelf hoe het boek moest worden ingebonden: materiaalkeuze en wijze van versiering lagen volledig in handen van de klant.

De echte uitgeversband, machinaal en in grote oplage identiek gebonden, ontstaat in het tweede kwart van de 19de eeuw. Al snel beginnen de boekbinders met plaatstempels de boekbanden te bedrukken, na verloop van tijd ook verguld of met fraaie kleuren. De drukkerij en boekbinderij van Alfred Mame in Tours is een voorbeeld van deze groeiende industrie.

Tot ongeveer 1890 houden vooral architecten zich bezig met het ontwerp van de versiering van de boekband. Daarna nemen kunstenaars dit over.

Ontsluiting bij de Universiteitsbibliotheek Nijmegen

In een reguliere bibliotheekcollectie zijn dit soort boekbanden over het algemeen niet gekenmerkt als uitgeversband, en zeker niet ontsloten op ontwerper en/of boekbinder. Bij de UB Nijmegen is daarentegen besloten om de uitgeversbanden apart te plaatsen op een extra beveiligde etage. Het gaat om 6460 internationale boekbanden – een collectie 19de-eeuwse en 20ste-eeuwse uitgeversbanden, en een collectie Gedenkboeken. Deze zijn ontsloten op type band, op land, plaats, ontwerper en/of boekbinder, jaar en herkomst.

Gastconservator dr. Jan Storm van Leeuwen heeft met drie catalogi en tentoonstellingen bekendheid gegeven aan deze collectie:

- Kunstenaars, ontwerpers en boekbanden, Nijmegen 2010
- Banden zonder grenzen. Boekbanden uit Duitsland en Nederland, Nijmegen 2011
- Gedenken in feestkleed. Gedenkboeken 1899-2011, Nijmegen 2013

Boekbinder Alfred Mame, 19de eeuw

Boekbandontwerper: Elia Riemersma, 1932

Onderzoek

Onderzoek naar uitgeversbanden is enorm in opkomst. Met name in Duitsland houden onderzoekers zich intensief bezig met dit thema.

De Staatsbibliotheek Berlijn heeft begin 2014 een database opgezet, waar iedere bibliotheek aan kan deelnemen:

<http://einbandforschung.gbv.de>. De UB Nijmegen is sinds september begonnen met het invoeren van haar uitgeversbanden:

<http://einbandforschung.gbv.de/UBN>

De database groeit dagelijks, is wereldwijd te raadplegen en is een fraai voorbeeld van internationale samenwerking.

Robert Arpots,
conservator Universiteitsbibliotheek Nijmegen

Schedel uit collectie Arend Folmer, RUG

EAD workshop

Op 17 september kwamen 30 enthousiaste collectiebeheerders bij elkaar in Utrecht om gezamenlijk te werken aan het vullen van academischcollecties.nl. De middag stond in het teken van het schrijven van EAD's (Encoded Archival Description).

De workshop was een initiatief van de leden zelf, vanuit de wens om meer collectiebeheerders te betrekken bij en te trainen in het maken van collectiebeschrijvingen via het EAD format. Op deze manier kan sneller worden geproduceerd, en komt onze doelstelling om dit jaar alle collecties aan de website toe te voegen weer een stap dichterbij.

De middag begon met een introductie in het werken met EAD's door collega's van de Universiteit Leiden en Amsterdam. Na een korte uitleg over het binnen academischcollecties.nl gebruikte EAD formulier ging iedereen zelf aan de gang.

Het gezamenlijk werken aan collectiebeschrijvingen werd als stimulerend ervaren. Er kon gemakkelijk even worden overlegd met collega's, en advies gevraagd over zowel inhoudelijke als technische zaken.

Op verzoek van de deelnemers zal deze succesvolle workshop voor en door collectiebeheerders een vervolg krijgen; om te beginnen op 4 december, maar misschien ook wel permanent online.

Frank Meijer,
projectleider academischcollecties.nl

Nieuwe oogst

Het afgelopen half jaar is de content van academischcollecties.nl weer gegroeid.

De Rijksuniversiteit Groningen voegde de archeologische collectie toe van fysisch antropoloog Arend Folmer (1833-1915), bestaande uit menselijke schedels en botresten die in wierden en terpen zijn gevonden.

Studenten vergapen zich aan Jezuiten

Bij binnenkomst in de Universiteitsbibliotheek Maastricht vielen ze meteen op: zes vitrines met daarin prachtige, historische reisboeken. De expositie markeerde het eindpunt van het Marble-project Op Expeditie, waarin dertien gemotiveerde studenten reisverslagen uit onze Bijzondere Collecties bestudeerden voor hun bachelorscriptie of artikel (zie SAE-nieuwsbrief 36). Naast elk werk in de vitrine was aangegeven welke student erover had geschreven, inclusief foto en een korte biografie.

Een greep uit de bestudeerde boeken: Vitelleschi's laerliicksche Brieven van Iaponien, Pellé's L'Empire Chinois en De Pauw's Recherches Philosophiques sur les Américains, ou Mémoires Intéressantes pour servir à l'Histoire de l'Espèce Humaine.

Bachelorstudente Helen Piel: "working for almost half a year on one project, focusing on one book, has been a very rewarding exercise." Het geeft haar veel voldoening 'to go in depth over such a long period of time and with respect to one singular subject or book, and to see all the intricacies behind the work, its history and its development. (...) On top of that, the research processes I have encountered during the project have offered a valuable insight into the world of professional academics (...)' Zij eindigt ermee dat "'On Expedition' has confirmed me in my wish to continue studying after the bachelor and especially to go into the direction of research later on".

Als winnares van de Jesuit Collection Thesis Prize is Helen een mooi voorbeeld hoe het gebruik van de Bijzondere Collecties in Maastricht gestimuleerd wordt. De centrale plek van de expositie in de bibliotheek zorgde ervoor dat menig student en bezoeker zijn

smartphone of tablet tevoorschijn haalde om foto's te maken en meer wilde weten over onze collecties.

De tentoonstelling was te zien tot eind oktober.

Odin Essers,
conservator Bijzondere Collecties Universiteitsbibliotheek Maastricht

Annemieke Klijn
capaciteitsgroep geschiedenis, Universiteit Maastricht

Tentoonstelling Horse Power

Tot 27 februari 2015, Wageningen UR Library, Speciale Collecties

In 1879 is de toenmalige Rijks Land- en Tuinbouwschool Wageningen in het bezit gekomen van een aantal papier-maché modellen van de beroemde Docteur L.T.J. Auzoux (1797-1880), waaronder een levensgroot paard. Het anatomisch model van een hengst, op ware grootte, is vervaardigd van papier-maché met ijzerdraad en beschilderd. De buikholtte van het paard is horizontaal te openen door hoofd en schouders omhoog te bewegen. In de buikholtte zitten verschillende organen die uitneembaar zijn. Ook van Auzoux zijn nog 40 aparte onderdelen van een paard aanwezig, waaronder 29

Paard van Auzoux, collectie Wageningen UR

paardengebitten, tien pathologische modellen van het paardenbeen, en het vrouwelijke urogenitaal stelsel.

Het zijn historische leermiddelen om de stand van wetenschap, de anatomische kennis van het dier aan de studenten te kunnen overbrengen. De modellen zijn zo precies vervaardigd dat ze nog heden ten dage in het onderwijs gebruikt worden. Zij worden beschouwd als academisch erfgoed en zijn tentoongesteld in belangrijke natuurhistorische musea over de hele wereld. Er zijn nog vijf andere paardenmodellen bekend in diverse musea of instellingen maar in andere maatvoering.

Het paard en de 40 onderdelen zijn vanaf 2012 tot voorjaar 2014 gerestaureerd door Elisabeth Nijhoff Asser. Ter gelegenheid hiervan is een tentoonstelling gemaakt met deze topstukken met andere papieren modellen, zeldzame (modellen)boeken en bijzondere plaatwerken over de geschiedenis van het (werk)paard en de paardenfokkerij.

De tentoonstelling is te zien op werkdagen van 9 tot 13 uur en 's middags op afspraak.

Rekenschijf van Dennert & Paape, collectie TU Delft

“That’s what friends are for”

The 20th International Meeting of Collectors of Historical Calculating Instruments vond plaats te Delft op 5 en 6 september. Door mijn relatie met de Vereniging Vrienden van het Academisch Erfgoed van de TU Delft – Histechica kende ik de organisator van dit symposium, Ir. Chris Hakkaart, al vele jaren. Hij vroeg mij of er in het Delfts Academisch Erfgoed iets te vinden was dat de moeite waard was om te presenteren tijdens dit symposium.

Voorzichtig noemde ik uit mijn hoofd een paar mogelijke kandidaten, maar ik vroeg hem uiteraard ook of hij zelf de collectie-database eens door wilde lopen. En dat deed hij.

Daarbij kwamen een paar objecten naar voren, die vragen bij hem oproepen. Hij nam vervolgens de tijd om naar ons depot te komen om deze objecten persoonlijk te onderzoeken.

Het instrument dat uiteindelijk het meest bijzonder leek, betrof een messing rekenschijf van Dennert & Paape, de voorloper van Aristo. Hij had een dergelijke rekenschijf niet eerder gezien en beloofde er verdere navraag naar te doen. Daarop kwam een collega uit zijn vereniging het instrument bestuderen, en werden er foto's gemaakt die opgestuurd werden naar de ultieme expert: Prof. Karl Kleine, hoogleraar aan de Ernst-Abbe-Fachhochschule te Jena. Deze wist door nauwkeurige opmetingen van de nauwelijks zichtbare schalen op de foto's, te achterhalen dat het om een instrument ging voor het omrekenen van hoeken naar lengtes. Het bijzondere was dat het geschikt was voor berekeningen aan zeer kleine hoeken, waaruit hij concludeerde dat het om een tamelijk uniek exemplaar ging. Hij legde daarbij een relatie met een typisch Nederlands terrein van onderzoek: de waterpassing. Zijn analyses leidden tot een artikel in de proceedings van het symposium.

Zo heeft de vriendenvereniging toch maar weer haar meerwaarde voor de Academische Collecties bewezen!

Han Heijmans
manager Library Operations, TU Delft Library

Google, KB en UvA: digitalisering van 100.000 boeken

De UvA haakt aan bij de succesvolle samenwerking tussen de Koninklijke Bibliotheek (KB) en Google, waarbij 235.000 titels uit de collectie van de KB voor iedereen online toegankelijk zijn gemaakt. De komende twee jaar zal Google ook 100.000 boeken uit de bibliotheek van de UvA digitaliseren. Bas Savenije (Algemeen Directeur KB) en Louise Gunning-Schepers (voorzitter College van Bestuur UvA/HvA) tekenden hiervoor een samenwerkingsovereenkomst.

Steeds meer Nederlandse boeken online beschikbaar

Google startte ruim tien jaar geleden een enorm digitaliseringsproject en heeft nu zo'n 30 miljoen titels online beschikbaar. De KB streeft ernaar om alle publicaties die in Nederland zijn verschenen digitaal beschikbaar te stellen. De nieuwe samenwerking met de UvA zal dit streven een forse impuls geven. De boeken komen na digitalisering vrij beschikbaar via Google en via Delpher – de gezamenlijke toegang tot Nederlandse digitale boeken, kranten en tijdschriften die de KB en de UvA met andere partners hebben ingericht.

Unieke titels

Alle boeken van de UvA die in de komende twee jaar worden gedigitaliseerd zijn rechtevrij, want van vóór 1874, en worden bewaard bij de Bijzondere Collecties aan de Oude Turfmarkt.

Onder de te digitaliseren boeken bevindt zich een groot aantal unieke titels, in Nederland uitgegeven, maar niet alleen in de Nederlandse taal. Er zullen bijvoorbeeld ook Hebreeuwse, Armeense en Friese boeken beschikbaar komen.

Frederick de Vry, Anatomia, dat is Ont-ledinghe van den geestelicken mensch, Amsterdam 1622.

Theater Marcellus foto Stephan Molis

Fototentoonstelling Het Rome van Augustus

T/m 15 maart 2015

Onder het bewind van Augustus voerde Rome een uitgebreid bouwprogramma door en ontwikkelde de stad zich van 'plattelandstad' tot rijke hoofdstad van het Romeinse Rijk. Dit jaar is het tweeduizend jaar geleden dat keizer Augustus, de eerste keizer van Rome, overleed. De Romeinse auteur Suetonius omschreef de nalatenschap van keizer Augustus als volgt: „hij trof een stad aan gebouwd uit baksteen en liet deze in marmer achter' (Aug. 28:3). Zes gebouwen uit het Rome van Augustus worden getoond aan de hand van een digitale reconstructie op basis van de archeologische vondsten, de visie van de achttiende-eeuwse Italiaanse kunstenaars Giovanni Battista Piranesi én door de lens van de moderne camera.

Zenike buste

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Bijzondere Collecties

Oude Turfmarkt 129, Amsterdam

www.bijzonderecollecties.uva.nl

De Arnon Grunberg Tentoonstelling - Ich will doch nur, dass ihr mich liebt

T/m 1 februari 2015

In 2011 gaf Grunberg zijn archief in bruikleen aan de Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam. Uit dit 'levende archief' is geput voor de tentoonstelling, die het leven, oeuvre en schrijverschap van een fenomeen belicht - met commentaar van de auteur zelf. De tentoonstelling is een gezamenlijke productie van de Bijzondere Collecties van de UvA, het Letterkundig Museum en het Nederlands Letterenfonds. Naast materiaal uit Grunbergs archief zijn stukken te zien uit de collectie van het Letterkundig Museum in Den Haag, de bibliotheek van het Nederlands Letterenfonds en van particuliere verzamelaars. In 2015 verhuist de tentoonstelling naar Museum TwentseWelle in Enschede.

ALLARD PIERSON MUSEUM

Oude Turfmarkt 127, Amsterdam

www.allardpiersonmuseum.nl

Keys to Rome - het Romeinse Rijk ontsloten

T/m 15 maart 2015

De tentoonstelling maakt zichtbaar hoe uitgestrekt en gevarieerd het Romeinse Rijk is geweest. Van Egypte in Noord-Afrika tot aan de Rijn in Nederland zijn Romeinse invloeden terug te vinden. De tentoonstelling is te zien op de vernieuwde Romeinse afdeling van het museum en is de eerste stap op weg naar de herinrichting van het museum. Tevens verschijnt het uitgebreide en rijk geïllustreerde boek 'Van Rome naar Romeins'. De tentoonstelling is ontwikkeld in samenwerking met het Museum of Sarajevo, het nationaal museum in Sarajevo, het Museo dei Fori Imperiali nei Mercati di Traiano in Rome, en het Antiquities Museum van de Bibliotheca Alexandria in Alexandrië.

VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM

Universiteitsbibliotheek

De Boelelaan 1105, Amsterdam

www.ub.vu.nl/bijzonderecollecties

Uit de kelders: erfgoedsschatten uit de VU-geschiedenis

November t/m december 2014

In de erfgoedvitrine worden voorwerpen geëxposeerd uit de beginperiode van de Vrije Universiteit. Te zien is bijvoorbeeld het dodenmasker van Abraham Kuyper, het modelscheepje dat Kuyper maakte tijdens een periode van overspanning; foto's van hoogleraren en studenten; en de 'evolutie' van het befaamde VU-busje.

Hoofdgebouw 1ste verdieping naast de Foyer/1A vleugel.

www.hdc.vu.nl

TU DELFT LIBRARY

Prometheusplein 1, 2628 ZC Delft

library.tudelft.nl

3D Print Expo

24 november 2014 t/m 19 januari 2015

In de 3D Print Expo te zien in de TU Delft Library zijn diverse samples, prototypes, maquettes en kleine objecten afkomstig van 3D-printlabs van de TU Delft en van individuele studenten te zien.

TECHNISCHE UNIVERSITEIT EINDHOVEN

Universiteitsbibliotheek

Den Dolech 2, Gebouw De Hal, Het Kranenveld, 5612 AZ Eindhoven

<http://w3.tue.nl/nl/diensten/bib/>

Terugblik aan vooravond van grote veranderingen

T/m begin december 2014

De TU Eindhoven neemt eind 2014 afscheid van twee gebouwen in hun huidige vorm: het Hoofdgebouw en Potentiaal (vm. E-hoog). Het Hoofdgebouw ondergaat in 2015-2018 een ingrijpende verbouwing. In Potentiaal worden appartementen voor (veelal buitenlandse) studenten gerealiseerd. In de Universiteitsbibliotheek is daarom tot begin december een selectie archiefphoto's te zien van beide gebouwen in de beginfase van hun bestaan.

RIJKSUNIVERSITEIT GRONINGEN

Universiteitsmuseum

Oude Kijk in 't Jatstraat 7a, Groningen

www.rug.nl/museum

Uit de schaduw: 400 jaar kunst aan de RUG

T/m 4 januari 2015

In het kader van het lustrum organiseert het Universiteitsmuseum samen met de Kunstcommissie RUG een tentoonstelling over 400 jaar kunst aan (op) de RUG. Schilderijen, onderwijsplaten, bustes en etnografica vormen de kern van de expositie.

UNIVERSITEIT LEIDEN

Universiteitsbibliotheek

Witte Singel 27, Leiden

www.bibliotheek.leidenuniv.nl

Leiden viert feest! Hoogtepunten uit een academische collectie – Museum Het Rembrandthuis, Jodenbreestraat 4, Amsterdam

T/m 25 januari 2015

Museum Het Rembrandthuis toont dit najaar 75 zeventiende-eeuwse tekeningen uit het bezit van de Universiteit Leiden. De selectie bevat meesterwerken van Hendrick Goltzius, Rembrandt, Jan Lievens, Govert Flinck, maar ook tekeningen van minder bekende kunstenaars. Veel van de geëxposeerde tekeningen zijn niet eerder voor een breed publiek te zien geweest. Een unieke gelegenheid om kennis te maken met de mooiste zeventiende-eeuwse tekeningen uit Leiden.

Investigating Indonesia – Universiteitsbibliotheek Leiden

T/m 20 januari 2015

Deze tentoonstelling vertelt over het onderzoek naar Indonesië van zeven wetenschappers van de Universiteit Leiden en het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV). Zoals de impact van populaire muziek op het hedendaagse leven, de positie van vrouwen als islamitische leiders en het verbouwen van biobrandstof gewassen en de juridische, sociale en ecologische gevolgen daarvan. U kunt kaarten en foto's van archeologische sites en politieke parafernalia bewonderen, maar ook cd's met preken beluisteren en, audiovisuele opnamen van het dagelijks leven zien. De variëteit van de tentoongestelde materialen reflecteert de rijkdom van de grootste Indonesië collectie ter wereld, ontstaan door samenvoeging van de collecties van het KITLV, het Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT) en de Universitaire Bibliotheken Leiden.

MUSEUM BOERHAAVE

Lange St. Agnietenstraat 10

2312 WC LEIDEN

www.museumboerhaave.nl

IK ZIE, IK ZIE, over licht & illusies

30 november 2014 t/m 5 april 2015

Museum Boerhaave presenteert een familietentoonstelling over licht en illusies. Deze tentoonstelling vindt plaats in het kader van het Unesco Internationaal Jaar van het Licht 2015. Met verrassende spellen beleeft de bezoeker de wonderlijke eigenschappen van licht. Illusies, hands-on en een levensgrote perspectiefkamer laten je zien dat je hersenen je vaak voor de gek houden.

Hit & Run. Ed van der Elsen fotografeert het Philips NatLab

T/m 4 januari 2015

Museum Boerhaave toont de fototentoonstelling Hit & Run. Ed van der Elsen fotografeert het Philips NatLab. In de jaren tachtig schoot Ed van der Elsen een unieke fotoserie in het befaamde natuurkundig laboratorium in Eindhoven. Ruim honderd originele afdrukken, niet eerder buiten Philips getoond, portretteren een wereld bevolkt met eigenzinnige onderzoekers op zoek naar nieuwe techniek.

100 JAAR UITVINDINGEN, Made by Philips Research

T/m 4 januari 2015

Museum Boerhaave presenteert een tentoonstelling over het 100-jarig bestaan van Philips Research. Met belangrijke innovaties van dit vermaarde instituut, zoals de radiobuis, de röntgenbuis, de compact disc en innovaties op het gebied van licht. Ook de mensen achter de uitvindingen komen in beeld, met persoonlijke verhalen over nieuwsgierigheid, creativiteit en lef.

RADBOUD UNIVERSITEIT NIJMEGEN

Studiezaal KDC en Traverse Universiteitsbibliotheek

Erasmuslaan 36, Nijmegen

www.ru.nl/kdc/

De Roomsche Roep - Katholiek propagandamateriaal 1900-1940

T/m 15 februari 2015

Een groot deel van de stukken waaruit deze tentoonstelling is samengesteld is afkomstig uit het archief van de Algemeene R.K. Propaganda Club uit Amsterdam. Te zien zijn brochures en pamfletten van onder andere de Actie "Naar de Nieuwe Gemeenschap" van het RK Werkliedenverbond, de Katholieke Bond van Werknemers in het Metaal- en het Electrotechnisch Bedrijf Sint Eloy en de R.K. Staatspartij.

UNIVERSITEIT UTRECHT

Universiteitsmuseum

Lange Nieuwstraat 106, Utrecht

www.museum.uu.nl

Tot op het bot – familietentoonstelling

T/m 31 december 2015

Een brilkaaiman, een walrus of een soepschildpad, ze hebben allemaal een ruggengraat, maar lijken ze verder nog op een mens? Onderzoek de geraamtes in de negen meter hoge skelettentoren. Aai een haai, voel een olifantshuid, luister naar een kangoeroehart en ontdek de overeenkomsten en verschillen tussen mens en dier.

SONNENBORGH MUSEUM & STERRENWACHT

Zonnenburg 2, Utrecht

www.sonnenborgh.nl

Spoorzoeken op Mars

T/m 31 december 2015

Hoe levensvatbaar is Mars? Kom er achter in Sonnenborgh! Deze speurtocht naar leven op Mars kwam tot stand in samenwerking met Mars-onderzoekers van de Universiteit Utrecht. Voor 8 jaar en ouder.

Stenen uit de ruimte

Een mini-tentoonstelling over meteorieten. Met onder andere de in augustus 2014 gestolen en weer teruggevonden meteorieten. Hieronder de beroemde 'Serooskerke'. Deze meteoriet sloeg op 28 augustus 1925 in bij het Zeeuwse dorp Serooskerke, is afkomstig van de dwergplaneet 4 Vesta en is 24 miljoen jaar oud.

WAGENINGEN UR

Library, Speciale Collecties, Forum (gebouw 102)

Droevendaalsesteeg 2, 6708 PB Wageningen

<http://wageningenur.nl/library/special-collections>

Tentoonstelling Horse Power

T/m 27 februari 2015

Zie pagina 5 in deze nieuwsbrief.

COLOFON

De Stichting Academisch Erfgoed is een samenwerkingsverband van de Universiteit van Amsterdam, Technische Universiteit Delft, Technische Universiteit Eindhoven, Rijksuniversiteit Groningen, Universiteit Leiden, Universiteit van Maastricht, Radboud Universiteit Nijmegen, Universiteit Utrecht, Vrije Universiteit Amsterdam en Wageningen UR.

De deadline van nummer 41 is 19 januari 2015
Redactie: Sandra Fauconnier & Monique Goemans
Redactieadres: Postbus 19185, 1000 GD Amsterdam
E-mail: sae@uva.nl | www.academischerfgoed.nl
Grafisch ontwerp: Studio Black BV
ISSN 15696154